

Виходить що тижня
в неділю.

Адреса редакції
і адміністрації:

„Свобода“, Львів,
Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

ПЕРЕДПЛАТА
вносить в краю: мі-
сячно 80 сот., чверть-
річно 2 зол. 20 сот.
В Америці 2 дол. річно.
Зміна адреси 50 сотиків.
Подинокое число коштує
20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Вони і ми.

На зміцнення польщини.

Як поляки дбають за свої національні інтереси, свідчить діяльність „Товариства школи людовей“. За мало їм опіки власної держави, за мало державних грошей на всі можливі національні цілі. Вони об'єдналися ще в згаданім товаристві і складають окрему „освітню данину“, призначену на ратування польщини на східних окраїнах серед української більшості.

Робота цього товариства почалась з кінцем 1923 р. і при жертвенності польського громадянства принесла по кінець минулого року кругло 420 тисяч золотих. Сума та, побільшена затижною позичкою до висоти 620 тисяч, дозволила у праві призначити на будову шкіл 210.509 зол., на будову костелів і каплиць 31 тисяч, на людські доми 216.133 зол., на захоронки 3.251 зол. і на „Дом осявти“ у Львові 16.000 зол. Все те пішло на зміцнення польщини на сході. У трьох воевідствах Східної Галичини є тепер 119 людських домів і 48 ґрунтів під їх будову, побудованих і куплених головно за гроші з „освітньої данини“. А каплиць і костелів, розсіяних всюди, де тільки живе кілько-ро поляків, не счислити.

А що робить для зміцнення своїх національних інтересів українці, що роблять споконвічні тубильці? Про це свідчать вічні грошеві клопоти Рідної Школи, що з тяжким трудом стягає кінці до купи. Про це свідчить мала скількість членів матірнього товариства Просвіти і взагалі слабе заінтересування до культурно-освітніх справ. Діяльність „Товариства школи людовей“ повинна нас трохи повчити.

Під замітом нападу.

Арештування члена Української Військової Організації?

Львівська поліція арештувала студента прав Зиновія Книша під замітом, що він був організатором замаху на грошового листаря Кохановського. Він має бути тим „Брилою“, на якого покликався Роман Мишук, засуджений на 7 літ в'язниці. Підчас ревізії мали знайти при ньому поштової посвідки на вислані гроші до невідомої доси студентки. Кажуть, що Книш чекав у дні нападу коло костела св. Анни на напасників, щоби відібрати від них заграблені гроші. Слідство ведеться далі.

Америка обмежує еміграцію

Мас досить робучих рук.

Новий президент північно-американських Зєдинених Держав заявився за дальшим обмеженням іміграції з Європи. Зачувати, що уряд виступить з новим законом в тій справі. Обмеження буде відноситися передовсім до Німеччини, котрої квоту мають зменшити з 55 тисяч до 30 тисяч річно. Щодо Польщі, то теперішня квота, що виносить 5.982 особи річно й обов'язує від 1924 р., буде зменшена о кількасот осіб.

На всякий випадок зміна не наступить скорше як від 1. липня, бо тоді починається новий еміграційний рік.

Примусова купіль.

Правда чи жарт?

Польські газети доносять, що міністерство внутрішніх справ виладжує проєкт закону про примусову купіль. Закон змушує всіх мешканців Польщі купатися бодай раз на місяць, а санітарна влада має контролювати, чи так є. Кождий має дістати картку з 12 купонами, на яких буде зазначена кожда відбута купіль. Звільнені будуть тільки діти до 10 літ і старці від 65 літ, а гакож особи, що мають купільне уладження дома. Незаможні будуть користати з громадських купільних заведень безплатно, заможніші мають платити таксу.

Якщо це правда, то польська влада нацитає собі з примусовою купілью великого клопоту. По селах, де нема купільних заведень, ані рік, це за-рядження є невикональне.

Новий тягар для хліборобів.

Поширення примусової асекурації.

З днем 8. квітня ц. р. входить в життя розпорядок міністерства скарбу з 31. січня ц. р. в справі дальшого примусу обезпечення від огню, движимостей, примусу обезпечення живого інвентаря від помору і примусу обезпечення земних плодів від граду. Ті примуси мають обіймати цілі повіті та воевідства і будуть переведені загальними заведеннями взаїмних обезпечень.

Поширення асекураційного примусу наляже на наше населення знову важким тягарем. Селянство находиться тепер в дуже скрутнім господарським положенню і примус обезпечення селянських движимостей від огню, живого інвентаря від помору і земних плодів від граду буде для нього діяючим ударом. Хліборобство не може розвиватися серед дотеперішних важких умов, а дальше обтяження примусовою асекурацією загрожувє його існуванню.

Український Клуб занявся вже в соїмі цєю справою і щоби усунути грізні наслідки міністерського розпорядження, виступив дня 20. березня ц. р. з внесенням на його уневажнення. Розуміється, що при теперішних політичних відносинах успіх цього внесення дуже сумнівний.

Близьче про цей розпорядок напишемо другим разом.

Скандал з польським маслом.

Привіз фальшованого масла до Англії.

В англійських торговельних кругах панує велике обурення на польських ганглерів маслом, що замість доброго товару вивозять до Англії товар фальшований, головно підмішаний маргариною. Ще не забулася голосна справа фірми Зєнона Бермана, що наразив англійські фірми на страту з 3 і пів тисячі фунтів штерлінгів, а вже доносять з Англії про одержання нового транспорту фальшованого масла з Польщі. В справу вмішана одна транспортна фірма з Данціга.

Як відомо, добру славу за границею має масло українського кооперативного Маслосоюзу, що в самій Польщі вважається найкращою фірмою того роду.

Так кінчиться страйк.

Засуд селян з Гребенного.

Розправа проти 22 селян з Гребенного, обвинувачених за публічне насильство на державних поліціантах з приводу страйку, скінчилась 22. березня ц. р. таким присудом: 1) Миколу Божика засуджено на 6 місяців тяжкої тюрми (з почисленням слідчої тюрми, себто має відсидіти ще 3 місяці), 2) Тавьку Павлика, 3) Ів. Малісняка, 4) Марію Малісняк, 5) Ів. Гумєнного, 6) Олексу Демка, 7) Ольгу Солодух і 8) Пазю Погорілко по 5 місяців тяжкої тюрми з почисленням слідчої арешту, значить зараз їх увільнено. 9) Семена Демка на один місяць з завішенням кари на два роки, 10) Миколу Дуркевича, 11) Пазю Олексів і 12) Михайла Барана по 14 днів тюрми з завішенням кари на один рік, 13) Параньку Козак, 14) Пазю Чорнобой, 15) Ксеню Байло, 16) Йохіля Метала і 17) Якова Блята по 14 днів тюрми, котрі засуджені вже відсиділи. Пятьох селян (М. Павлика, В. Юрчака, П. Юрчака, Д. Божика й М. Дуркевича) звільнено від вини й кари.

На допомогу хліборобам.

Акція українських послів.

Українські посли виступили в соїмі з низкою внесенєв і резолюцій в хліборобських справах. На засіданню 20. березня ц. р. соїм прийняв такі резолюції посла *Луцького*: 1) щоби в майбутніх бюджетових прелімінарах уряд призначував більші суми на піднесення хліборобства; 2) щоби в державних лісах вируб дерева не перевищав річного приросту; 3) щоби державні банки трактували рівномірно всі хліборобські організації без огляду на їх національний характер; 4) щоби при реорганізації державних рілйничих шкіл заведе-но викладну мову місцевого населення, для якого

вони призначені. Інші внесення Українського Клубу перепали.

На бюджетовій Комісії 22. березня промовляв пос. *Кузик* в справі негайної допомоги малоземельному населенню, що потерпіло від морозів, домагаючись низькопроцентових позичок і припинення стягання податків. В тій справі зголосив Український Клуб нагле внесення.

Знову харчові уряди.

Хто з них скористає?

Міністерство внутрішніх справ зарядило, щоби при воевідських урядах утворились харчові відділи, що мають дбати про прохарчування людуности, громадити харчові запаси, поборювати харчову лихву, наглядати харчову господарку по містах, мобілізувати харчі для війська і т. п.

Для населення з того зарядження мала потіха. Про харчові уряди ми вже давнішими роками чували і знаємо, що користи з них не було жадної. Харчова господарка була залежна не від харчових урядів, але від великих торговців харчовими продуктами, млинарів, пекарів і різників. В їхніх руках були дрібні господарі, годівельники і споживачі.

Жіноча організація.

Підгасччина.

За почином місцевого завідателя о. Василя Головинського відбулися у *Зарваниці* пов. Підгайці сходини українського жіноцтва з метою заложення кружка при Читальні „Просвіта“. Збори відкрив короткою промовою о. В. Головинський, після чого п. Марія Вигнанська з Копичинців виголосила реферат про значіння та потребу організації українського жіноцтва, а також про завдання жіночих кружків по селах. Реферат зробив на присутні жінки помітне вражіння так, що на загальне бажання зарваницького жіноцтва п. Вигнанська мусіла в місяць опісля прибути до Зарваниці вдруге і дати цілий ряд відчитів на громадські, економічні, культурно-освітні та жіночо-організаційні теми. Всім відчитам зібране численне місцеве жіноцтво прислухувалося з великим зацікавленням. По виїзді п. Вигнанської провід в жіночій кружку обняла п. Марія Головинська, яка дала вже в читальні „Просвіти“ ряд відчитів з української літератури.

Лист з Аргентини.

Страшна доля наших емігрантів.

Еміграційні агенти намовляють наших селян їхати до Аргентини, обіцяючи їм тут великі зарібки. Багато людей з нужди і легковірности дають їм послух і їдуть в далекий світ. Часто продають остатний морґ поля на дорогу, купуючи шифкарти за дорогі гроші. Але як приїдуть на місце, гірко того жадають, бо переконаються, що їх ошукали. В Аргентині нема для нашого чоловіка ніякої роботи, ні по фабриках, ні на рілі. Він мандрує з Буєнос Айрес до Чакова а з Чакова назад і замість зарібків находить тільки поневірку та нужду. Навіть туземні уроженці не можуть дістати роботи і дивляться кривим оком на чужих зайдів, яких часто витають ножами. А тут приїдять кораблі все з новими імігрантами, що тижня прибуває коло дванайцять соток на свою загибель. Часом з konieczности підіймаються найгірших робіт, про які тут ніхто не хоче й слухати, їдуть кудись в дикі сторони, між індіан, зміїв і хижих звірів, пропадаючи без сліду. Неодина з тих бідолах кладе свою голову під потяг, не один скаче в ріку Парану. Були випадки, що матері разом з дітьми топчилися в ріці, щоби більше не мучитися.

Чи маю остерігати своїх земляків, щоби не їхали до Аргентини? Чи послухають мене, котрий то всьо бачив і власною шкірою відчув людське горе, про яке в ріднім краю поняття не мають? Хто не вірить, нехай слухає еміграційних агентів, нехай пробує щастя в Аргентині. Особливо гірка доля наших дівчат, що попадають звичайно в публічні доми, найгірші нори розпусти, з яких виходу вже нема. Чужинці, звичайно жиди, роблять на них інтереси, а вони як невідьнички, загибають.

Емігрант з Мостишину.

Непевність.

В цьому тижні минув рівно рік, як уперве зібрався у Варшаві нововибраний польський сойм. 27-го березня 1928 року панував у будинку сойму великий рух і дуже святочний настрій. Рух залишився ще надалі, може ще й більший став, але настрої стратив всяку святочність. Бо зараз першого дня на сально засідання покликано поліцію, яка силою вивела кількох послів; на українських лавках лунало „Ще не вмерла“, польські соціалісти співали свою „Мендзнародувку“ (інтернаціонал), а урядовий Безпартійний Бльоок (ББ) робив гарячу овацію (привітання) поліції. Зараз таки на тому засіданні виявилось, що „не буде з цього борошна хліба“: нібито побідив при виборах уряд (ББ), але на ділі у соймі опозиція до уряду має більшість, та з другого боку ББ, хоч і в меншості, має за собою зовнішню силу нинішньої влади, яка з соймом не дуже то рахується. Видно було відразу, що далі йтиме боротьба поміж соймом і урядом. Для нас стало теж відразу ясно, що ББ буде в соймі вести далі ту політику у відношенні до українців, яку перед виборами й підчас виборів провадив уряд і що тому українські послы у польському соймі будуть у тому самому положенні, що цілий український народ у польській державі. Словом — боротьба всіх проти всіх, якій кінця краю не видно і довкола якої царить постійно велика непевність.

По році акуратно відносини ті самісінькі. Те, що найяскравіше почувається у нинішній Польщі — непевність триває далі. Сойм кінчав свої останні дні перед Великодними святами, не знаючи навіть: як довго будуть ці його свята тривати, чи скличуть його знову в літі, чи може аж в осені, чи може геть розженуть, чи оголосять „декретом“ нову конституцію, яка взагалі зводить сойм до ролі якогось безсилою і зайвого збіговища, чи може будуть в літі або осені розписані нові вибори? Небувала річ, щоби в державі сам парламент, найвища державна установа, яка ухвалює закони, щоби сам парламент жив у вічній непевності, у вічній тривозі за свій власний завтрашній день!

Але ця непевність не торкається лише справи взаємини уряду і сойму. Хоча це справа неважлива, бо прецінь коло неї крутиться ціле життя в державі, то всетаки нашого селянина вона мало цікавить. Занадто багато істнує болючок на самому таки селі, занадто багато злиднів переживає наш народ, щоби міг слідкувати ще за варшавським спором між найвидцими польськими державними чинниками. Але ось цього року непевність політичних відносин іде в парі з непевністю відносин господарських. Три години промовляв кілька днів тому у соймі голова ради міністрів пан Бартель і доказував потопом статистичних цифер (чисел), що нема чого нарікати ані лякатися, бо господарське положення в Польщі є добре, є краще ніж колинебудь було! А всі польські промовці, які перед ним і після нього говорили, доказували, що є зле, є гірше, ніж колинебудь було! Виходить, що уряд є задоволений, але народ є невдоволений! Доріжня росте, кредиту нема, населення бідніє, наслідком того менший торговельний оборот і щораз більше банкрутств, рівновага державного бюджету втримана податковою шпурбою, але рівновага торговельного білянсу (привозу з закордону і вивозу за кордон) не втримують давно вже найвище вишрубовані мита, бо зі зростом усіх цін в краю і подорожніням кредиту дорожжя краєва продукція (фабрикація) і чужий краший та дешевіший крам знову заливає державу і знову висмоктує з неї гроші. А тут — морози вже спричинили величезні шкоди на селі і в місті (самі залізничні мають 70 мільонів втрачено) і не знати ще, які спустошення поробила зима на полях. Не знати теж ще, чи мине нас повій, коли з гір ринуть неурегульовані ріки й потоки. Отже цілком погані і непевні господарські відносини в цілій державі, та найпоганіші і найнепевніші для нас.

Таким робом, останній рік, рік від виборчої побіди „Безпартійного Бльоку“, не приніс ніякого добра ані в політиці ані в господарстві. І тут і там вічно видніє безтурботне урядове „якось то буде“! Всі найважливіші справи є полагоджувані легковажно, зверху, без поважного розгляду змісту справи і без відваги мужно протиставитися злу. Таким злом була теж політика всіх урядів перед травневим переворотом відносно українців. Усі „підсудчики“ це признавали тоді. Наприклад часопис „Глос Правди“ (головний варшавський орган санації) не раз і не двічі про це писав і маіфестував свої „симпатії“ до українців. Колиж прийшов переворот і „Глос Правди“ з бідного тижневика став багатим щоденником — усе остало по старому, якщо не стало ще гірше! Лаяла „санація“ старий сойм. Розписала вибори і перевела криз більше своїх послів, ніж про це навіть мріяла. Але ось почала швидко лаяти й новий сойм. Лаяла на чому світ стоїть господарку попередніх

урядів, але ось уперве аж санаційного міністра фінансів Чеховича поставлено перед Державний Трибунал за видачу 560-ти мільонів поверх бюджету. І таких прикладів чимало. Ясна річ, що в таких відносинах мусить планувати на всіх ділянках непевність і мусить усе йти до гіршого.

Який для нас з того висновок? Яка для нас практична наука? Скромна наука, але іншої нема: закусити зуби і витримати! Витримати, здані на себе самих. Ніде не зрікатися боротьби там, де її вести можна — в соймі чи поза соймом, бо боротьба нерозлучна від життя, але знати теж, що ця боротьба триватиме так довго, як життя. Це єдино певна річ.

Загальні Збори Просвіти.

Зворот на краще.

Загальні збори „Просвіти“, що відбулись 21 березня ц. р. у Львові, принесли побіду здоровій національній думці серед українського громадянства та засвідчили, що наша просвітянська організація виплила нарешті на чисту воду. Явилось 469 делегатів філій і читалень, що виповнили сально тов. ім. Лисенка до краю. Збори відкрив заступник голови Т-ва д-р Ів. Брик і енергійно кермував нарадами, недопускаючи до порушення порядку та спокою. А перло до того всіма силами кільканайцять висланників селробівської партії, яким помагало кількадесять радикалів.

На щастя до грізних буч, якими визначалися просвітні збори в двох попередніх роках, не прийшло. Загал зібраних делегатів був занадто свідомий свого завдання і не дався вивести з рівноваги виступами селробівських речників, що пописувалися пустими демагогічними вигуками в ім'я якоїсь клясової освіти. Народи були весь час дуже поважні та річеві і щойно на самім кінці, коли селроби не допускали відспівати національній гимні, викинено їх за двері.

Із звіту з діяльності Товариства за минулий рік довідуємось, що „Просвіта“ має 86 філій і 2934 читалень, з яких 216 основано минулого року. При читальнях є 1923 бібліотек, 1358 аматорських гуртків, 490 хорів, 48 оркестр і 64 самоосвітніх гуртків. На протязі року польська влада розв'язала з ріжних причин 28 читалень. Число членів матірнього Товариства виносило на жаль тільки 2,888. Видавано популярно-науковий журнал „Життя і Знання“ та випущено 22 книжочки. На більшу видавничу діяльність не було грошей. Зате господарський стан Товариства значно поправився, так що Товариство могло покрити свої видатки з власних доходів, не затыгаючи нових довгів. Давні довги також значно зменшилися. Словом, Товариство діждалось бюджетової рівноваги, яка веде до певнішого і кращого розвитку.

Цікава була дискусія, в якій забиравало голос багато селян. Вони доказували, що українське село відчуває щораз сильніше потребу культурно-освітньої праці, та на жаль не має провідників. Нарікали, що наша сільська інтелігенція, головнов священики і студенти, за мало дає просвітянських робітників. Байдушність українських інтелігентів до просвітянської справи доходить до того, що 25 філій не прислало Головному Виділові звіту зі своєї діяльності. Українське свідоме село допомагається книжкою, освітніх видань, викладів, самоосвітніх гуртків. Деякі промовці радили оснувати окремий культурно-освітній фонд, що достарачь би як найбільше цікавих книжок. Заявлялися проти партійної грізні по читальнях, доказували, що освіта мусить бути понадласова, понадпартійна, всенациональна! З їхніх промов пробивалась горяча любов до справ „Просвіти“, щире захоплення високою просвітною ідеєю.

До Головного Виділу вибрані: 1. інж. Микола Творидло, 2. ред. Вас. Мудрий, 3. о. Петро Хомяк, 4. Михайло Таранюк, 5. інж. Олександр Пежанський — всі на три роки — і 6. Евстахія Тишинська на 1 рік. Як заступники: 1. Ірена Павликовська, 2. інж. Евген Храпливий, 3. Михайло Стефанівський, 4. Лука Турчин, 5. Семен Магалис, 6. Іван Шиманський.

З нагоди ювілею „Просвіти“ збори вибрали вісьмох громадян, заслужених для української культури, почесними членами, а саме: о. митрополита Шептицького, д-ра Ів. Брика, проф. Мих. Галуциньського, о. Ол. Стефановича, д-ра В. Щурата, д-ра В. Яновича, д-ра М. Коцюбу і Ст. Сірополька.

Збори залишили таку саму вкладку. Значить: звичайні члени платять 2 зол. річно, а читальні і всі українські установи 25 зол. річно, за що дістають журнал „Життя і Знання“ та орган Т-ва „Народню Просвіту“.

Останні загальні збори „Просвіти“ виказали корисний зворот в діяльності Товариства та в настроях українського громадянства. Витворюються дуже сприятливі умови для дальшого розвитку просвітянської організації, тому обов'язком покликаних чинників подбати, щоби ті умови були як слід використані.

Господарське відродження північно-західних українських земель.

Українські народні маси на північно-західних українських землях все яснійше розуміють, що коли ми є окремим народом, то й повинні мати окрему господарку. Кожда окрема людина хоче мати щось своє, кишеню власну, а не спільну з кимсь. То чому цілий велико-мільоновий народ не повинен мати власного економічного життя, себто власних сільських господарств, власних фабрик, ремісничих закладів, торгівлі, кооператив, банків, позичкових кас?

Північно-західні українські маси власне приходять до думки, що так і повинно бути. І квапливо стають до творення окремого економічного життя. Бо зростає зрозуміння, що воля народу, свободне життя в семі інших народів у великій мірі залежить від економічної самостійності й незалежності. Хто добре забезпечив себе матеріально, тому не такі страшні політичні лихі дні.

В чому ж полягає протидіяння економічній відбудові північно-західних земель? У тому власне, щоб не допустити до окремішності й незалежності. Деякі політики намагаються господарське життя українського населення узалежнити від чужого життя, підпорядкувати чужим силам. З цю метою насаджуються по селах „кулка рольніча“, „годівельні гуртки“, молочарні, курси крою й шиття, пасічничі товариства, польські кооперативи, каси Стефчика й т. д.

Треба признати, що дещо в цьому напрямку вже зроблено. Ці, що хотіли допустити до незалежного економічного життя українського народу, в деяких місцях уже посунулися на села. Вина в тому падав на тих з місцевих українських діячів, що цілі роки бавилися в словесну політику, а господарськими справами займалися мало, або й зовсім не займалися.

Та хто не робить помилок! Життя ці помилки вже виправляє й дуже спішно. Власне, саме життя, сама природа, якої не можна звести на манівці жадних засобами.

Свідомість, що необхідно будувати свою власну господарську хату, поволи, але певно переходить у діло. Число українських кооператив постійно й пляново зростає. Разом з тим дозріває думка, що сільські споживчі кооперативи мусять перетворитися в кооперативи сільсько-господарські, які постачалиб селянам рільникам все необхідне для їхнього життя та їхнього варстату праці, а з другого боку допомогли збувати організовано продукти сільського господарства. Одночасно дозріває думка про створення своїх українських кредитовок та більших районних кооператив, як яприклад для збуту збіжжя, постачання камяного вугля і т. п. Важне не те, коли такий збут та постачання налагодиться, а те, що селяне вже самі говорять, що треба збувати збіжжя й інші продукти не на базарах, а через свої кооперативи. Відрадиним є і те, що селяне, де тільки постане українська сільсько-господарська чи кооперативна організація, залишають організації чужі, а горнуть до своїх.

Зокрема треба відмітити широке зацікавлення товариством „Сільський Господар“. Де лише селянство наше довідалось про існування цієї рідної організації, її завдання та працю, там відразу пропадає ґрунт для чужих подібних організацій.

Українські кооперативи в останньому часі зустрічають деякі перешкоди для своєї праці. В останніх днях не дано дозволу на влаштування кооперативних курсів у кількох повітах. Відмовлено в кредитах ріжним кооперативним установам. Пускаються чутки про репресії проти української кооперації і т. д.

Але життя само пре із землі. Не зважаючи на всі ті вітри в вічі, хмари чи сковуючі життя морози, весна господарського відродження йде своїм побідним кроком. І цього природнього креску ніщо не стримає, не загальмує.

А все те дає підставу надіятися й вірити, що наш економічний розвиток на північно-західних землях невпинно буде йти вперед.

В. Островський.

Польський сойм.

Ухвалення державного бюджету. Закриття сойму і сенату.

На засіданні сойму 20 березня ц. р. голосовано над внесенням пос. Західного на висловлення заяви недовіря марш. Дашинському. За внесенням голосували тільки послы славянських меншостей, тому його відкинули. Президія Українського Клубу вислала Дашинському ще й письмо, в яким подала причини, чому голосувала проти нього. Він не став в обороні доптаня прав, коли в українських часописах конфісковано промови українських послів, виголошені в соймі, а зате закинув українським послам, що то вони допчуть закони. Він скреслює навіть в соймовім протоколі досольські промови, хоч конституція заповує послам не тільки свободу, але й незаймальність слова. Інакше відноситься до послів із соймовою більшістю і де карає їх

БЛІДНИЦЮ БРАК КРОВИ усуває

М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО

ВИНО ХІНОВО-ЗАЛІЗНЕ на еспанській маляді регулює жіночі недомогання, додає сили, збуджує апетит, **причиляє крові, швидко повертає сили жінкам по злогох,** а спеціально лікарі поручають у грудних недугах, по перебутих важких недугах, при загальній ослабленню, обірванню, при нехитті до життя, млюстях, заворотах голови, фізичній і духовій вичерпанню. До набуття в антиках і другоріях а де нема на складі, замовляти прямо в фабриці, **щоби остерігтися підробок, виразно жадати М-ра Кшиштофорського ВИНО ХІНОВО-ЗАЛІЗНЕ.** Підроблені відкинути! Менша фляшка з пересилкою зол. 3-50, 5 фляшок 13 зол. — Подвійна фляшка з пересилкою зол. 5-00, 5 фляшок 22 зол. Виключний склад і виріб на Польщу: **Хемічна фабрика 38 Mr. Krzysztoforski, Tarnów VII. 19—?**

хоч порушують регуляції і грозять державним переворотом, а інакше до українських послів і т. п.

Опісля сойм по дуже бурливій дискусії ухвалив більшістю п'ятьох голосів внесення соймової слідчої комісії поставити бувшого міністра скарбу Чеховича перед державним трибуналом за переступлення державного бюджету. Пос. Кшижановський сказав при тім, що ставлять перед трибуналом властиво політичну ідею травневого перевороту, себто теперішнього уряду. Між іншими справами прийнято також урядовий проєкт закону в справі внутрішньої державної позички у висоті 100 мільонів золотих. Гроші призначені на скріплення державних фондів, призначених на будову мешкальних домів. Домогання меншости, щоби половину позички вжити на будову домів по селах, відкинено.

Тогож дня на засіданні соймової освітньої комісії розпочалася дискусія над законопроєктами про **шкільництво для національних меншостей.** Були три проєкти: від Українського Клубу, від польських соціалістів і німців. Жиди заповіли свій проєкт в найближчому часі.

На засіданні сойму 22. березня радили над посольським внесенням в справі **господарського положення краю** та способів, як зарадити лихови. Реферував пос. Діаманд (польський соціаліст), що назвав державну господарку ганебною. Боронив державної господарки прем'єр Бартель, але крім одних бестів ніхто йому не вірив.

Тогож дня прийнято наглість внесення Українського Клубу, щоби уряд відкликав зарядження громадського старости Кльоца, на основі якого **припинено діяльність „Союзу Українок“** у Львові. Наглість внесення мотивувала пос. Рудницька. Підчас її промови лунали на польській мові різні оклики під адресою львівського старости.

В суботу, 23. березня ц. р. радила соймова бюджетова комісія над **поправками сенату** до ухваленого соймом бюджету. Опозиційні послі заявили, що не можуть ухвалити мін. Складковському диспозиційного фонду в сумі 6 мільонів, хиба що управлялаб ним окрема соймова комісія. При голосуванні **відкинено поправку сенату,** що признавала мін. Складковському та іншим міністрам диспозиційні фонди. Крім того ухвалила бюджетова комісія **зажадати,** щоби уряд дав раз відповідь на інтерпеляцію кількох посольських клубів **в справі вияснення закидів марш. Пілсудського** про крадіж не названих військових міністрів і послів попереднього сойму.

Наради сойму 25. березня зачалися дискусією над внесеннями кількох клубів в справі **господарського положення.** Між іншими промовляв пос. **Луцький.** Ухвалено, щоби сойм підтримав заходи уряду в господарських справах.

Дальше раджено над оплатою від заграничних паспортів. Скарбовою комісією зажадала зниження теперішніх оплат з 250 зол. на 10 швайцарських франків (17 зол. 20 сот.). Цьому спротивився тепер представник уряду, бо така знижка обнижчала би о кілька мільонів державні доходи. Сойм ухвалив резолюцію зиваваючи уряд обнизити паспортні оплати а покищо відослав справу до бюджетової комісії. Значить, паспортні оплати, найвищі в цілій Європі, покищо **залишаються на дальше.**

Жива дискусія розвинулася в справі контролі державної господарки та в інших дрібних справах. Між іншим ухвалено резолюцію в справі **помочі для населення,** що потерпіло від стихійних нещастів. Внесення бестів, щоби конституційна комісія могла радити над зміною конституції навіть після закінчення соймової бюджетової сесії, відкинено.

Вкінці приступлено до голосування над поправками сенату до бюджету. **Відкинено майже всі поправки** згідно з ухвалою бюджетової комісії, так що загальні державні видатки мають вносити 2,787,787,781 зол. а доходи 2,954,967,414 зол. Бюджетова надвшка вносить 167 мільонів 170 тисяч 688 зол.

Після оголошення цього вислуду голосування міністер внутрішніх справ Складковський відчитав письмо президента Річпосполитої, яким **сойм закрито.** Одночасно закрито також бюджетову сесію сенату.

Слідами польського сойму.

Повітові ради відмовляють допомоги „Сільському Господареві“.

Скреслення польським соймом запропонованої бюджетовою комісією допомоги для „Сільського Господаря“ найшло свій відгомін в повітовій

радї в Підгайнях. Філія „Сільського Господаря“ звернулася була до повітової ради, щоби при ухвалюванні бюджету вставила якусь квоту як допомогу для філії „С. Г.“. Своє домогагання опирала на тім, що в нашому повіті найбільший відсоток населення живе з рільництва та що польський закон з 1920 р. про рільничі школи накладає на повіти обовязок основувати рільничі школи.

Філія С. Г., яка в січні ц. р. відновила свою діяльність, щоби болай в часті зарадити тим недомоганням, про що повинна дбати передовсім держава і так звані самоуправні установи, прийняла агронома інж. Задуцького та ветеринара д-ра Фаріона, які виїхали в повіт, а йдучи від села до села, пропагують ідею хліборобської організації та на місцях уділяють господарських порад. Крім того є в проєкті господарсько-ветеринарнійні курси по селах.

Розуміється, що філія С. Г. як молода інституція не розпоряджає ще ніякими фондами і тому звернулася за допомогою до тих, яких обовязком є дбати про рільництво в повіті, т. є. до повітового виділу, щоби він з податків українського селянина призначив певну квоту на потреби властителя того гроша, то є селянина. Український селянин устами своїх представників себто Виділу Філії С. Г. в Підгайнях не жebraв, а доминався того, що йому належить.

Однак повітова рада своєю відмовою субвенції ствердила, що самоврядні установи другого степеня лишилися тим, чим були за Австрії: гніздами польського шовінізму і теплими місцями для тих, яким забракло місця в державних установах. Для господарських і культурних потреб нашого народу вони не мають ніякого зрозуміння. Наші ради, які засідають в повітовій радї, будуть мусіли витягнути з того відповідні консеквенції.

А яка наука з того для українського населення нашого повіту та інших повітів під Польшею? Власною працею творити серед твердих обставин власне життя! На той шлях вступити уже український нарід та по десятилітнім перебуванню під польською владою бачить вже успіхи своєї праці. Тисячі кооператив, читалень, Соколів, Лугів та багато інших товариств свідчать, що мимовсяких перепон кріпшавмо та йдемо вперед. Робота почалася, брак тільки фондів. Але й фонди можуть найтисся дуже легко. Кождий господар хай зложить по золотому, а будуть тисячі, а філія „Сільського Господаря“, забезпечена матеріально зможе виконати свої статутівні завдання в користь українського села та скріплення нашої нації.

О. Яворський.

Весняні води.

Зачалось добре.

Загальні побоювання катастрофи з причини нагального таяння снігів і ледів покищо не оправдалися. Повени в нашім краю ніде нема, бо на протязі дня відлига а ночами приморозки знаменито управильноють таяння снігів і ледів. Причиняється до того й гарна погода, що дозволяє значній скількості снігу випаровувати під діланням сонішніх промінів.

Грубість льду на ріках зменшується на 2 до 3 см. денно. Сніги на полях в многих сторонах майже зовсім щезли. Як так потребає дальше, повінь зовсім перестане загрожувати.

Останні вісти.

Повінь зачинається.

Цілий ряд підкарпатських рік виступив з берегів. В Рудечині виляла Верешня, в Самбірщині Дністер. Тисмениця заляла 10 км. луки коло Тешакова, Стривж покрив сіножати коло Чернихова. Грізний стан води в Сяні. У Львівщині виляла Полтва.

Що чувати у світ?

СМЕРТЬ ФОША. В Парижі помер маршалок Фош, відомий командант французької армії під кінець світової війни. Тому, що Франція дістала тоді велику військову допомогу з Америки, яка причинилась до перемоги антантських військ над німецькою армією, заслугу з приводу виграної війни приписують генералови Фошови, якого французи величають другим Наполеоном. В пам'яті українського народу Фош записався тим, що допоміг Польщі виграти війну з українцями та прилучити українські землі до польської держави. Він поміг полякам також побити більшовиків. Зате польський уряд наділив його титулом польського маршалка. Перед кількома роками Фош був у Львові та оглядав терен польсько-української війни.

В ІТАЛІЇ відбулися парламентарні вибори, що винали цілковито в користь фашистського уряду. На урядових кандидатів упало 8 і пів мільона голосів, проти них було тільки 136 тисяч. Диктатор Мусоліні в дальше необмеженим паном положення і може вважати себе некоронованим королем.

В МЕКСИКУ розстріляно провідника здаленого повстання, ген. Агуїра, подібно як передтим його брата. Його зловлено в лісі з численними прихильниками, причім більшість згинула в його обороні.

ДИКТАТУРА В КИТАЮ. Над цілим Китаєм западував уряд китайської національної партії, що відбула недавно зїзд. На зїзді рішено розбрати всі комуністичні військові організації, що вносили тільки неспокой. Для скоршого заведення ладу, проголошено вождя китайської національної армії ген. Чан-Кай-Шека диктатором.

НОВИНКИ.

Читачам „Свободи“.

З нинішнім числом „Свободи одержуть наші читачі поштові чеки на висилку передплати. Надіємось, що не буде такого передплатника, котрий не сповнив би свого обовязку супроти нашого видавництва. **Хто тільки дістає „Свободу“, не повинен отягатись з висилкою передплати на дальший чвертьрік а якщо залягає з заплавою за минуле, обовязаний вирівнати також всю залеглість.**

Нехай не пропаде ніодии залучений чек! Відновляйте дальшу передплату! Приєднуйте нових передплатників!

ВИДАВНИЦТВО „СВОБОДИ“.

— **Експозитура старства в Бурштині.** Міністер внутрішніх справ установив у місті Бурштині пов. Рогатин експозитуру старства, до якого приділено 55 громад.

— **Курс для писарів сільських громад** уладжує Тимчасовий Виділ самоврядування в діядації у Львові від 20. квітня ц. р. Подання вносити негайно на руки властивого повітового виділу найпізніше до 5. квітня ц. р. Ближчі вказівки подасть кождий повітовий виділ.

— **Залізниця подорожє.** Міністерство залізниць задумує підвищити з днем 1. червня ц. р. залізничні оплати, щоби покрити великі страти від сьогорічних морозів і снігів.

— **Підпалили податковий уряд.** Сталося це у Варшаві, Хтось підпалив три шафи з актами, що згоріли до тла. Хотів мабуть затерти ятєсь зловживання. Слідство заряджено.

— **Поручник застрілив капітана.** Перед військовим судом у Перемишлі розпочалася розправа проти поручника Пневського із Сянока за те, що в серпні м. р. застрілив капітана Млєчка. Оба були зі своїм полком в Рогіжні на вправах і в часі нічної забави прийшло між ними до сварки, яка скінчилась тим, що поручник ударив капітана в лице. Опісля найдено капітана застріленого під вікном квартири, де мешкав поручник. Пневський каже, що Млєчко хотів стріляти до нього врізь вікно, однак він у власній обороні випередив його і вистрілом з револьвера положив капітана трупом. Розправу відложено, щоби оглянути наперед квартиру в Рогіжні.

— **Розсипалось 12 вагонів муки.** В місті Бельську завалявся шпихлір зі збіжжєм. 20 метрів висока стіна впала під напором нагромадженої пшениці та муки, наслідком чого 15 вагонів пшеничної муки розсипалось на вулицю. На шастя вулиця була тоді пуста. На двіста метрів довкола прохожих обеняв білий порошок.

— **Львів задовжується.** Управа міста Львова старається за позичку 4 мільонів доларів на те, щоби зрівноважити свій бюджет і перевести всі праці, потрібні до впорядкування міста.

— **Арештування бандітів.** В Познані арештовано Едварда Бедека і Чеслава Старосольського, що зрабували поверх 100 тисяч золотих з потягу між Розвадом і Дембіцею. Один з них назвав себе графом Потоцьким, другий дідичем Сташевським і звернули на себе увагу розгультним життям.

— **Офіцір застрілив реставратора.** Реставратора Вільгельма Варжеху в Катовицях застрілив поручник уланів Корнбергер з Кобєжина під Краковом за те, що зле обходився з своєю 19-літньою пасерблицею та лаяв Корнбергера, котрий хотів з нею оженитись.

— **Податковий урядник зломив.** В Кракові засуджено урядника скарбової палати Корнецького на п'ять літ тяжкої в'язниці за грошеві зловживання.

— **Арештування торговця дівчатами.** На стації в Прєрові (в Чехословаччині) арештовано чоловіка з жінкою, що назвав себе Йосиф Данцігер, фабрикант з Лодзі. Показалось, що це пара торговців людським товаром Вони вивозили молоді жінки до Царгороду, продаючи їх до публичних домів розпусти. Недавно продали туди 9 дівчат, з того одну із Золочева, дві з Кракова а п'ять з Румунії. Вислали їх поодиноким в товаристві агента, який вів їх туди ніби на дуже жорисну посаду. Легкодушні дівчата далися ловити в сітї і їхали на свою загибєль.

— **Згоріло 114 осіб.** З Москви доносять, що в однім селі володимирської округи вибухла в часі мінотної вистави пожежа, від якої згинуло 114 осіб. Крім того 11 осіб тяжко попеклося а 6 легше. Огонь з горючого фільму перекинувся на деревляний будинок, викликаючи переполох серед зібраних, що всі кинулися юрбою до дверей.

— **Небезпечні іскри.** На залізничній стації в Стоянові пов. Радехів згоріла воляча вежа, що запалилась від іскри з паровозу.

— **Пригода Касі.** Бездомний волоцюга Йосиф Матуш стрінув 6. лютого ц. р. під лісом коло Гребенець 17-літню молодичку Касю Жидачевську, що несла кільки масла на продаж до Куликів. Не питаючи на сильний мороз, повалив її на сніг. Не допомогли просьби ні крик. „Я є львівський батяр, всьо мені вільно“ — говорив і грозив чужим допуститися насильства на ній в білий день. Потім відобрав їй масло та 5 золотих. Повідомлена про це поліція зловила бандита, який має на своїй совісті ще один грабунок і ставив минулого тижня перед карним судом у Львові. Дістав рік тяжкої в'язниці.

— **Бандитська криївка.** В лісі коло села Підбережа на Виленщині знайшли печеру а в ній замерзлого трупа. Показалося, що це небезпечний бандит Владисл. Магкевич, який має на своїй совісті кілька убійств і укривався два роки перед поліцією. В печері було ліжко, столи, залізна піч і т. п. Вхід до криївки був закритий корчани. Магкевич замерз в часі недавніх морозів.

— **Смерть через безрогу.** В селі Бисковичах пов. Самбір упала в полонку на ріці Стрваж безрога. Прохожі кинулись її ратувати, але так нещасливо, що двоє людей переplatили життям свою поміч. Наслідком заломання леду один чоловік і одна жінка впали в ріку і втопились.

— **Жінка вбила чоловіка.** В селі Зазулинцях пов. Золочів господиня Настя Сухенська убила свого чоловіка в часі сну. Причиною були родинні незгоди.

— **Здичиння.** В селі Дроздовичах пов. Городок 27-літній Грицько Мельник убив сокирою Анну Месінгер, ліжку господаря в сусіднім селі Бургенталю. Була це німецька за те, що вона зірвала із ним любовні зносини.

— **Кривавий порохунок.** В селі Жовтанцях пов. Жовтва брати Дмитро і Павло Виховні убили в часі сварки 58-літнього Луця Ваньтуха.

— **Бандитизм в потязі.** Коло стайці Мшана під Львовом вийдено на залязничім шляху Михайла Серкіса, господаря із Сулакоч пов. Мостиска, з ранами на грудях. В часі їзди особовим поїздом якийсь бандит поклячив його ножем і викинув із вагону. Тяжко раненого відставлено до львівського шпиталю.

— **Через масток.** Карний суд у Львові засудив Івана Горюшка, 21-літнього парубка із Сервик пов. Бібрка, на 4 роки тяжкої в'язниці за те, що убив свого швагра Василья Чмира, ударивши його вночі калом по голові. Оба сварилися за масток.

В торгівлі зустрічається дуже багато фальшивої і шкідливої для здоров'я цикорії. Щоби не набувати фальсифікатів, треба купувати тільки виробі солідної, що дає повну гарантію доброго товару, фабрики „СТАР“ в Судовій Вишні. Фабрика ця виробляє крім цикорії, знану з своєї доброти намістку кави „Колінка“.

ДОПИСИ.

ДЗВІНЯЧ ПОВ. ЗАЛІЩИКИ. Чудо в Кані Галилейській або вибори до громадської ради. Вибори відбулися три рази з додатком. Перший раз не вийшов до ради ані один поляк. Поляки опротестували. За причину подали агітацію українців, які нібито людей з поля до виборів гнали. Другий раз поляки зробили компроміс (умову) з вибраним комітетом, якого зовсім не було потрібно, бо люди досить освіджені і знали кого вибирати. І цим разом не пройшов ані один поляк, а хресті соромно провалилися. Протест поляків узгляденно, а то тому, що нібито не було достаточної кількості афішів і один день пізніше виставлено оголошення (де писар поляк нарочно так зробив, бо сподівалось некорисного вислідку для поляків). На третій раз підготовлено інакше. Староста наставив комісарем поляка Якуба Рахвальського, який наперед казав, що він покаже, як маєтись перепроваджувати вибори. Компромісові радикали вже наперед говорили, що на них будуть ангели голосувати. Я. Рахвальський відкинув попередню комісію, в якій засідав між іншими його зять Антін Найдан, свідомий громадянин, а зібрав собі відповідне товариство. Головними стовпами тої комісії були: Лукаш Рахвальський (поляк) і Іван Шабатура (українець-радикал). Дійсно відбулося чудо. Всіх радних 40 і 20 заступників вибрано приготавленим способом. В четвертій колі вибрано самих поляків, хорай відповідного числа голосів рішучо не могли одержати. Виймаючи картки з урни відчитував і сортував лише Лукаш Рахвальський і ніхто тоді не перевірявав, бо так було умовлено. Обурення людей було велике, але нічого не можна було зробити. Поліція на сторожі права відповідно поступала. В претім колі переведено так само. В першій колі поляки не могли вже нічого зробити, то бодай кинули однакові картки і голоси зрівнялися. Тут комісар староства Залеські рішив дійсно, як премудрий Соломон, жеребом своєю рукою, хоч картки не однакові. Проти такого переведення виборів противна сторона внесла протест, який рівночасно підтримано скаргою до прокураторії. Однак доходження скінчилося на допитах і зізнаннях комісії і навіть нікого з оскаржуючих не повідомлено, чому дальші доходження застановлено. Доходження тривало майже рік і воєвідство в трьох колах вибір затвердило, а в першій заряджено новий вибір. Щоби не допустити до урядування таким способом вибраної ради, молоді, але свідомі громадяне рішили вибрати свідомих 10 радних, якіб недопустили до її уконституування і рівночасно внести протест до найвищого трибуналу. Спосіб і сила була, бо перше коло було певне. На 40 радних і 1 вірлієт треба було 11 радних, що-би недопустити до вибору віята. До 10 радних з першо-

го кола був би прилучився Павло Найдан (який тепер вже не потребував ласки, бо зівтав дяком) і староство мусілоб зарядити новий спис виборців і перевести до трьох місяців нові вибори. Та легкодухи дали застрашитися урядовим комісарем і на диво старий і свідомий Андрій Найдан намовив не вибирати таких завязутих громадян і тим потвердив таке чудо виборче. Цього ніяк а нього не можна було сподіватися. Староство не мусілоб без причини надавати комісара, а зрештою з місяці можна й найбільший тятар понести, бо боротьба за народню справу вимагає найбільших жертв, а хто на такі жертви не може спромогтись, то не заслуговує на імя широго українця. **Громадянин.**

Під увагу українського громадянства.

Виділ читальні „Просвіти“ в Летні, п. Медичні, дрогобицького повіту, приступив до будови Народнього Дому. Тому що село наше убоге, а жертви місцевих громадян не вистарчають на покриття коштів будови (велика частина села латинники), виділ читальні звернувся до всіх українських установ та громадян патріотів в краю з проханням жертвувати лепти на цю шіль. Розіслано відозви, до яких долучено грошеві перекази з нашою адресою. Дотепер прислали лепти Чит. „Просвіти“, Тустановичі 20 зол.; Маслескою, Львів 20 зол.; Кооп. Єдність, Ріпчині 10; Кооп. Торговля, Східниця 10 зол.; Тов. „Дністер“, Львів 10 зол.; нотар М. Татух, Підбуж 5 зол.; д-р Т. Ваньо, Золочів 1 зол. Всім тим установам і громадянам складаємо щире Спаси-Біг! Тому, що наші відозви, прошеві перекази, поштово оплата і т. п. получене з великими коштами, звертаємось до тих установ і громадян, які одержали наші відозви, щоб оскільки не можуть вислати лепт, звернули нам бодай грошеві перекази, що-би могли ми їх вислати на інші адреси.

Українські Громадяни! Не відмовте нам своєї лепти на так благородну шіль! Поможіть нам здвигнути Народній Дім, що буде сторожем національної свідомости нашого села!

За виділ читальні: **А. Лавриш**, голова, **Мих. Макар**, секретар.

Курс садівництва і городництва.

Кравче Товариство Господарське „Сільський Господар“ у Львові оголошує цим впис на **однорічний курс садівництва і городництва**, що відбудеться від 15. квітня 1929 р. по 30. березня 1930 р. в Залукві, біля Галича, в садівничому заведенню п. А. Терпиляка.

Курс відкривається, як перший річник будучої трьохлітньої Садівничо-городничої Школи „Сільського Господаря“. Навчання розпадається на двос півріччя шкільне в місяці зимові, та практичне в часі 15. IV. по 1. X. і має за ціль виховати фахівців, що могли би закладати і вести садові плянтації, торговельні городи, овочеві шкільки, городньо-наєнні господарства, рівнож обняти посади повітових інструкторів садівництва та городництва.

На курс можуть бути прийняті кандидати не молодші від 15 літ, що разом з зголошенням надішлють не пізніш 5-го квітня до Управи „Сільського Господаря“, Львів, вул. Зіморевича 20: 1) метрику, 2) свідоцтво лікарське, 3) свідоцтво про укінчення 7-ми класової школи вселюдної, або низчої гімназії (здобійші ученики із народньої школи можуть бути прийняті по зложенню вступного іспиту), 4) писане зобов'язання родичів чи осіб, що правильно будуть вносити належності за удержання учеників.

Наука в школі є безплатна. За удержання в інтернаті ученики платять по 8 доларів місячно. За виконані в часі практики роботи садівниче заведення буде платити ученикам після місцевих цін — 2—3 зол. денно (в другім і третім році більше). Деякі сироти і діти незможних родичів можуть бути прийняті на кошт Т-ва „Сільський Господар“.

Ціни у Львові.

Збіже. Пшениця 54, жито 37, ячмінь на мливо 33, овес 35, мука пшен. 65 проц. 80, житна 70 проц. 54, гречка 43, солома 12, сіно 22.
Гроші. Долар ам. 8'90, канад. 8'82, чеські кор. 0'26, шлінг 1'25, німецька марка 2'12, фунт штер. 43.

Оголошення.

УНЕВАЖНЮЮ згублену військову книжку П. К. У Калущ на імя Дмитро Сенюк з Небилова.

НЕРВОЛЬ
Хеміка **Д-ра ФРАНЦОЗА**, одинокий радикальний і випробований середник (натирання) проти **РЕВМАТИЗМУ** колєння з причини перестуди, проти пострілу, ісхіяс і т. п.
41 Жадати в аптеках. 18 - 22
Вирібна і головна продаж:
Аптека МІКОЛЯША Львів, Коперника

Небувала оказія для читачів на свята Великодні.

Мимо цього, що товар з кожним днем дорожє, фірма наша в силі дати мешканцям віддаленим від середовища ткацького промислу можливість набути всілякі товари мануфактурові, з першого джерела по фабричних цінах. Як рекламу висилає **F-ma Józef Amster, Łódź**, комплект товарів **тільки за 40 зол.** а то: 3 м. корту подвійної ширини доброї якости в чорній, гранатовій, бронзовій і сирій барві, 3 м. батисту в гарних десенях на цілу жіночу сукню, 2 м. білого полотна на жіночу сорочку, 1 велике простирало, 1 вафельний ручник, 1 турецьку хустку на голову і 3 батистові хустки до носа і 1 шовкову краватку. То всьо разом висилаємо тільки за 40 зол. по одержанню листового замовлення (платитись при відборі товару). Користайте з оказії, заосио-труйте себе і свої рідні, бо то тільки на короткий час **УВАГА!** Купуючий нічо не ризикує, якщо товар не подобається, приймаємо назад а гроші звертаємо. Запевнюємо однак, що кожний з нашого товару буде вдоволенний і що можемо сподіватися подяк. Ті, котрі зараз надішлють 3 зол. 50 сот. не, платять коштів упаковання, ні поштової оплати. Замовлення просимо адресувати:

Firma Józef Amster, Łódź Piotrkowska 10.
Безплатні цінники на всілякі мануфактурові, паншонші 79 і трикотажні товари висилаємо на бажання 1-1

ЧИТАЧІ „СВОБОДИ“

признайтесь, чи ви вже користали з такої оказії?
Тільки за 45 зол.

Кожний може одержати: 3 метри вовняного бостону в красках: гранатовій, чорній і бронзовій, 4 м. елегантного батисту в елегантній англійській десені, 3 м. французького зефіру на денну, мужеську сорочку, 1 піковий обрус в півті, 1 велике простирало, 3 пари елегантних шкарпиток, 3 батистові хустини до носа і 1 рансово-шовкова краватка.

Це все разом висилаємо за поштовою післяплатою тільки за 45 зол. по одержанню листового замовлення (платитись при відборі).

Увага: Купуючий нічо не ризикує, як що товар не сподобається, прииму назад і гроші звертаю. Почтову оплату 3 зол. платити відборець.

Замовлення адресувати:
Wyrob swetrow: M. SZYFFEK, Łódź, ul. Brzezińska 5.
П. С. Цінники на всякі мануфактурові товари безплатно. 1-1

Фірма існує від року 1901

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

системи Зінгера, світових фабрик, нагороджені золотими медалями, ровери, патефони тільки за готівку, по гуртовних цінах, поручає: **Фабрика С-ки машини JÓZEF JAKUBOWICZ** Warszawa, Sienna 27.

1. Ніжна тарабанна машина зол. 260— 2. Крита машина габінетова зол. 310. — 3. Кравецька машина заразок камашничка зол. 310— 4. Віднобіжний ровер, англійський (верш. сорти) зол. 240— 5. Патефон швайцарський, однопружинний зол. 120, двопружинний швайцар. зол. 170— — Патефони в гарних скринках. — Заграничні бритви зол. 7-75, 9-75. Машинки до стрижєння волоса з запас. гребінцями зол. 8-95, 11-95, 14, 17 і 27 зол. **УВАГА!** До кожної машини додаємо безплатно 2 апарати до гафту і перовання. — Висилаємо на провінцію по надісланню почтою зол. 25— задатку. — Гарантія 15-літня. Доставка на кошт фірми. За доброту товару одержуємо багато листів з подяками.

КОЛІНЬСЬКА ЦИКОРІЯ
і мішанка **„КОЛІНКА“**
Знак товарний **„СТАР“**
ФАБРИКА ДОМШОК ДО КАВИ
СУДОВА ВИШНЯ
сп. акц.
Жадайте всюди!

ТОМАСИНА
під **ВЕСНЯНІ ЗАСІВИ** марки зізвезда

ТОМАСИНА є довго тревалим, найуспішніше ділаючим, тому і найдешевшим, фосфоровим навозом.
ТОМАСИНА містить у собі фосфоровий квас в розлученім виді і негайно успішно ділає.
ТОМАСИНА містить в собі крім фосфорового квасу також 40-50% успішного майна - безплатно сиплеться перед сійбою або при сїянню зерна, а також поголовно.
ТОМАСИНА є незрівняною на весну і одинокою на луки, пасовьська і пастівні рослини.

ИОСИФ КАРРАХ Львів, вул. КОСЦЮШКА ч. 18.
Цінники і повчаючі проспекти даром і оплачено.